

Erityistason vaatimukset 1.1.2016 alkaen

1. Kansallisen tason vaatimukset

Sikalan, joka on erityistasolla, on täytettävä kansallisen tason vaatimukset. Toimijan on noudatettava ETT:n ohjeita.

2. Eläinlääkärin terveydenhuoltokäyntien tiheys

Eläinlääkärin on käytävä tilalla sopimuksen mukaisesti vähintään kahden kuukauden välein.

Mikäli tila tuo eläimiä tai spermaa ulkomailta, on eläinlääkärin käytävä tilalla sopimuksen mukaisesti vähintään kuukauden välein.

3. Tautiseuranta

3.1. Sikalan tautivapaus

Sikalassa ei saa esiintyä virallisesti vastustettavia eläintauteja eikä seuraavia tauteja:

- porsasyskä
- kapi
- aivastustauti
- sikadysenteria
- PRRS
- Clostridium perfringens* tyyppi C:n aiheuttama pikkuporsaiden veriripuli
- salmonella
- PRCV
- ödeematauti
- PED

Näiden tautien oireita tulee seurata sekä eläinlääkärin terveydenhuoltokäynneillä että tuottajan itse päivittäin.

3.2. Tautiepäily

Mikäli tilan eläimissä tai tilalta lähteneissä eläimissä esiintyy sairauden oireita, jotka viittaavat vastustettaviin eläintauteihin tai edellä mainittuihin tauteihin tai tilalla on esim. poikkeavaa kuolleisuutta, korkeaa kuumetta, syömättömyyttä tai äkillisiä, voimakkaita hengitystie- tai ruuansulatuskanavan oireita, tuottajan on ilmoitettava välittömästi hoitavalle eläinlääkärille. Tuottajan on myös ilmoitettava

sirkovirusongelmaan ja kuljetustautiin viittaavista oireista. Eläinlääkärin on ryhdyttävä tarvittaessa ja viipymättä näytteenottoon ja yhdessä tuottajan kanssa korjaaviin toimenpiteisiin. Näyteläheteeseen tulee merkitä, että vastaus lähetetään tiedoksi Sikavaan.

Mikäli näytteiden perusteella epäillään tai todetaan tarttuvia tauteja tai muita selkeitä ongelmia, tulee syy selvittää ja ottaa yhteyttä tilan hoitavaan eläinlääkəriin sekä ilmoittaa epäilystä Sikavaan.

3.3. Toimintatavat eri tautitilanteissa

Oireilevan *Actinobacillus pleuropneumonie*-, ödematauti-, kuljetustauti, sikainfluenssa ja sikaruusutartunnan jälkeen tila voi myydä uudistuseläimiä, kun taudinpurkauksesta on kulunut 2 viikkoa oireiden loppumisen jälkeen (välityseläimet ja uudiseläimet). Sirkovirusongelmaan viittaavien oireiden jälkeen on selvitettävä tilan rokotuskäytännöt ja tehtävä ongelman selvitys.

Kapilääkkeitä saa tilalla käyttää vain myytävälle eloläimille.

3.4. Näytteenotto

Kliinisen seurannan lisäksi erityistason tiloilla vaaditaan näytteenottoa seuraavista taudeista:

Porsasyskä

Vasta-ainetutkimus tehdään verinäytteistä kerran vuodessa. Jos näytemäärä on 25 kpl, voi tutkimuksen tehdä myös ternimaitonäytteistä, jotka ovat tutkimushetkellä alle 1 kk vanhoja.

Tilan emakkomäärä	Näytemäärä
< 350	15
>350	25

Suositus: kasvattamoissa ja tiineyttämöissä samat näytemäärät mutta otokseen tulee sisällyttää näytteitä siten, että jokainen osasto on edustettuna näytteessä.

Salmonella

Salmonellanäytteet tulee ottaa tilalta 6 kk välein. Tuottaja voi itse ottaa näytteet. Kulloinkin voimassa oleva salmonellanäytteenotto-ohje löytyy Sikavan nettisivuilta tai kysymällä Sikavasta

PRRS

Tutkitaan 15 verinäytettä vuosittain (PRRS voidaan tutkia samoista verinäytteistä yhdessä porsasyskän kanssa). Jos tilalla on tuontispermaa tai –eläimiä, tehdään tutkimus ETT:n ohjeiden mukaisesti.

Alkuperäsikaloiden tutkimukset

Tilat, jotka lähettävät ryhmiä koeasemalle tai myyvät karjuja keinosiemennysasemille, on kuuluttava erityistasolle ja tiloilta on tutkittava asetuksen 1029/2013 mukaiset taudit vuosittain. Sikava ei valvo tämän asetuksen täyttymistä.

4. Tilan tautisuojaus

4.1. Eläinliikenne

Eläinten osto kotimaasta

Eläimiä saa ostaa vain muilta erityistason tiloilta. Tiineyttämöstä ei eläimiä saa tuoda tilalle ellei kyseessä ole erityistasolla oleva tiineyttämö, joka ottaa vastaan eläimiä vain yhdeltä erityistason tilalta tai jos eläimiä tulee useammalta erityistason tilalta, tulee tiineyttämön olla karanteenissa vähintään 42 vrk ennen eläinten myyntiä. Spermaa saa tilalle tuoda vain hyväksytyiltä karjuasemilta.

Eläinten tulo tilalle / karanteenivaatimukset

Eläinten on tultava tilalle erillisen karanteenin kautta. Karanteeniaika on vähintään 42 vuorokautta ja sinä aikana ostoeläimet suositellaan lääkittäväksi kapipunkin varalta. Jos karanteeniin ei ole mahdollisuutta, on koko tila 42 vrk uudiseläinten myyntikielossa oston jälkeen.

Ostoeläinten karanteenin tulee olla sellainen tila, jossa voidaan pitää sikoja ja hoitaa niitä ilman että varsinaiseen sikalaan on suoraa ilma, lanta tai muuta yhteyttä. Karanteeniin mennään oman tautisulun läpi ja karanteenissa on omat työvaatteet, - jalkineet ja -välineet. Karanteeniosastoksi voidaan hyväksyä myös varsinaisen sikalan sisällä oleva tila, kunhan oma ilmanvaihto, lannanpoisto ja muut

vaatimukset ovat toteutuneet. Erillisestä lannanpoistovaatimuksesta voidaan joustaa, mikäli lanta ei aiheuta riskiä tilan muille eläimille.

Eläinten osto ulkomailta

Tilalla saa käyttää vain sellaista eläinainesta (eläviä eläimiä, sukusoluja, alkioita), tai näiden jälkeläisiä, joka on tuotu Eviran määräysten ja Eläinten terveys ETT ry:n ohjeiden mukaan. ETT ry antaa tuontiohjeet tapauskohtaisesti.

Eläinten siirto / myynti tilalta / lastaustilavaatimukset

Eläinten lähteminen tilalta on tapahduttava erillisen lastaustilan tai –vaunun kautta.

Lastaustilan on oltava tyypiltään sellainen että lastauksen aikana ei synny ilma- eikä muutakaan yhteyttä sikalaan. Lastaustilan on oltava kooltaan niin suuri, että kaikki lähtevät siat mahtuvat siihen samanaikaisesti tai jos joudutaan lastaamaan samaan autoon uusi erä, tulee noudattaa seuraavia ohjeita: Lastaustilan ovet suljetaan autoon päin ja uudet siat tuodaan sisälle lastaustilaan. Sikalaan vievä ovi suljetaan ennen ovien avaamista ja lastauksen uudelleen aloittamista. Lastaustilassa tulee olla koneellinen ilmanvaihto järjestetty niin, että lastauksen aikana ilmaa ei siirry sikalan tiloihin. Sikalan käytävä ei voi toimia lastaustilana. Niillä tiloilla, joilla sikalan käytävätila toimii lastaustilana, on yksi vuosi aikaa järjestää lastaus toisella tavalla, esim. lastausvaunun avulla siitä, kun nämä säännöt on julkaistu.

Lastaustilaan vietyä sikaa ei saa viedä takaisin sikalaan. Lastaustila on pestävä ja desinfioitava aina käytön jälkeen. Pestessä käytetään saappaita ja haalareita/sadeasua, jota ei käytetä sikalan puolella. Poistuminen lastaustilasta tapahtuu lastauksen ja pesun jälkeen aina ulkokautta, jolloin voidaan käytetyt vaatteet laittaa pesuun ja pestä ja desinfioida saappaat.

Paras vaihtoehto lastaukseen on lastausvaunu, joka voidaan lastauksen ajaksi ajaa kauemmaksi sikalasta.

4.2. Henkilöliikenne

Sikalassa on oltava henkilöliikenteelle tautisulku, siten että kaikenlaisen vieraan materiaalin kulkeutuminen sikalaan estyy. Tautisulun tulee olla sellainen, että sikalan ulkopuolella käytettävät jalkineet ja vaatteet eivät risteä sikalan sisäpuolella käytettävien jalkineiden ja vaatteiden kanssa. Tautisulun yhteydessä tulee olla käsien pesumahdollisuus ja desinfioiva käsihuuhe.

Sikalassa käyville henkilöille on varattava sikalan oma suojavaatetus, jalkineet ja tarvittaessa päähine sekä suojakäsineet. Haluttaessa suuri varmuus tautisulun

toimivuudesta on suositeltavaa, että tautisulussa on peseytymistilat (suihku) liikuttaessa sikalaan ja sieltä pois.

Vaatehuolto on järjestettävä niin, likaisten ja puhtaiden vaatteiden ristikontaminaatio estyy. On suositeltavaa järjestää sikalan työvaatteiden vaatehuolto sikalarakennuksen sisälle. Suositeltavaa on myös, että sikalassa käytetään kertakäyttöisiä tarvikkeita (esim. suojapähineet, suojahansikkaat, käsipyyhepaperit).

Sikalassa on kirjanpito sikalassa käyvistä ulkopuolisista henkilöistä. Vieraiden kirjanpidosta tulee ilmetä, milloin henkilö on käynyt edellisen kerran sikalassa. On varmistettava että heidän edellisestä sikalakäynnistä on vähintään 12 tuntia ja henkilö on käynyt peseytymässä, mikäli hän tulee kansallisen tai erityistason tilalta. Muussa tapauksessa on noudatettava 24 tunnin sääntöä (esim. perustason tila tai muut sikatilat). Ulkomailta tuleva henkilö ei saa mennä sikalaan ennen kuin 48 tuntia on kulunut ulkomaan matkan jälkeen.

Sikalaa tai siihen läheisesti liittyvään sosiaalitalaan ei saa tuoda ulkomaisia lihatuotteita esimerkiksi henkilökunnan eväänä.

4.3. Tavaraliikenne

Tautisulun yhteydessä tai jotenkin muuten on järjestettävä sikalaan tulevien materiaalien pesu ja desinfektio, jos materiaali kestää nämä toimenpiteet. Jos se ei ole mahdollista, tulee materiaaleja pitää karanteenivarastossa sikalan yhteydessä vähintään 24 tuntia ennen käyttöönottoa. Jos tavarat tulevat kuljetusautolla suoraan ulkomailta, pitää autolla olla 48 tunnin karanteeni tai auto ei saa ajaa 50 metriä lähemmäs sikalaa. Ulkomailta tuleva tavara (esim. rehut, kuivikkeet) on tuotava sikalaan niin, että ulkopakkausmateriaalia tai lavoja ei tuoda sikalaan pois lukien tarvikekaranteenitilaa (eri kuin eläinkaranteeni tai käyttövarasto).

Spermalähetykset suositellaan avattavaksi erillisessä tilassa, johon jätetään ulkopakkaukset.

Sikojen rehut on suojattava haittaeläimiltä ja irtorehuja säilytetään suljetuissa siiloissa. Avoimessa rehuvarastossa olevia kangassiiloja ei hyväksytä rehujen säilytykseen erityistasolla. Mikäli kangassiiloja käytetään, tulee niiden olla suljetussa huonetilassa, jossa ei varastoida säkkirehuja tai muuta tavaraa ja jossa huolehditaan haittaeläinten torjunnasta. Jos siilot ovat sisätiloissa, tulee tilassa olla haittaeläinten torjuntaohjelma. Rehusiilojen täyttö tapahtuu rehutilan ulkopuolelta.

Säkkirehut on säilytettävä karanteenivarastossa vähintään 48 tuntia ennen siirtoa sikalan käyttövarastoon. Käyttövarastoon ei saa tuoda ulkomailta tulleita lavoja. Säkkejä ei saa viedä sikalan eläintiloihin ja ne on hävitettävä heti käytön jälkeen. Käyttövaraston tulee olla siisti, umpinainen huonetila. Rehujen säilytyksessä on noudatettava hyvää rehuhygieniää ja tilassa noudatetaan haittaeläinten torjuntaohjelmaa.

Sioilla käytettävät kuivikkeet on mahdollisuuksien mukaan suojattava haittaeläimiltä. Mikäli täydellinen suojaus ei ole mahdollista, tulee tiloissa olla haittaeläinten torjuntaohjelma.

Rehujen, lannan ja eläinten kuljetusreittien tulisi olla toisistaan erillään. Jos ne on mahdotonta eriyttää, vähintään lannan kuljetusreitit tulee olla erillinen tai se on puhdistettava ja kalkittava risteyskohdiltaan huolellisesti sammutetulla kalkilla SL 90 ennen lannan kuljetusta. Risteyskohdat puhdistetaan lannasta kuljetuksen jälkeen ja tarvittaessa kalkitaan.

Sikalan raatokontin ja roskasäiliön tulisi sijaita erillään sikalasta. Mikäli sikalassa ei ole raatokonttia, tulee raatojen väliaikaista säilytystä varten olla siihen sopivat tilat. Raatoautoa ei saa päästää sikalan alueelle vaan raadot pitää viedä kauemmaksi sikalasta raatokeräysautoon, vähintään 50 metrin päähän.

5. **Haittaeläinten torjunta**

Sikalassa tulee huolehtia säännöllisestä, jatkuvasta haittaeläinten (jyrsijät, linnut) ja kärpästen torjunnasta. Tilalla pitää olla kirjallinen haittaeläinten torjuntasuunnitelma, josta ilmenee mm. syöttölaatikoiden sijainti ja tarkastustiheys. Sikalan ulkoseinien ympäristö tulee olla vapaa kasvillisuudesta 2 metrin matkalta. Rehuvarastojen ympäristön tulee olla siisti eikä se saa houkuttaa haittaeläimiä.

6. **Muita erityissääntöjä**

Jos sikalaan on tehty viranomaisen toimesta eläinsuojelutarkastus, tulee hoitavan eläinlääkäri ilmoittaa asiasta Sikavaan. Jos tarkastuskäynnillä on annettu tehtäväksi toimenpiteitä, joiden perusteella voidaan epäillä, että tila ei täytä eläinsuojelulain vaatimuksia, tila voidaan pudottaa pois erityistasolla. Sikavalla on myös oikeus tehdä toimenpiteitä (poistaa sikala määräajaksi tai kokonaan erityistasolta) valvontakäynnin tarkastuskertomuksen perusteella.

7. **Kustannukset**

Sikala itse vastaa erityistason kustannuksista.

8. Tautisuojausten katselmus

Tilan oma hoitava eläinlääkäri tekee tilalle vuosittain erillisen tautisuojausten katselmuksen. Eläinlääkäri lähettää katselmuksesta kopion Sikavaan.

Mikäli sikalan tautisuojauksessa on merkittäviä puutteita, antaa katselmuksen tehnyt eläinlääkäri määräajan, jonka aikana puutteet on korjattava. Tila putoaa erityistasolta kunnes puutteet on korjattu. Mikäli puutteet ovat vakavia tai puutteita ei ole korjattu määräajana, tila putoaa pois erityistasolta. Se voi hakeutua uudelleen erityistasolle liittymisvaiheen kautta.

Eläinlääkäriin tulee ilmoittaa Sikavaan puutteista, määräajasta tai putoamisesta. Näiden sääntöjen julkaisemisen jälkeen, hoitavilla eläinlääkäreillä on aikaa 12 kk tehdä ensimmäinen katselmus.

9. Erityistason lista

Sikava ylläpitää listaa erityistason tiloista internet-osoitteessa www.sikava.fi/terveysluokitus. Lista päivittyy automaattisesti kerran vuorokaudessa. Listalla pysymiseen vaikuttavat sääntöjen noudattaminen ja tautivapaus.

10. Erityistasolta poistuminen

Tila voi erota erityistasolta ilmoittamalla asiasta Sikavaan. Sikava voi erottaa erityistasolla olevan tilan väliaikaisesti tai pysyvästi, mikäli tila ei täytä edellä mainittuja vaatimuksia. Pysyvästi erotettu tila voi hakeutua uudelleen erityistasolle liittymisvaiheen kautta.

11. Erityistason sääntöjen muuttaminen

Erityistason sääntöjä voidaan muuttaa Sikavan johtoryhmän päätöksellä. Tilan tulee noudattaa uusia sääntöjä mutta liittymisvaiheen sääntöjen muutokset koskevat vain niitä tiloja, jotka eivät jo ole erityistasolla.

Vaatimukset erityistason karanteenisikalalle

Nämä vaatimukset koskevat niitä erityistason sikalan pitopaikkoja, joita pidetään vain karanteenitiloina muista erityistason sikaloista ostettaville eläimille.

1. Suositus: Porsasyskä tutkitaan jokaisesta erästä.
2. Suositus: Salmonellatutkimus tehdään jokaisesta erästä.
3. Suositus: Kapikäsittely tehdään kaksi kertaa karanteenin aikana.
4. Karanteeniin tehdään yksi eläinlääkärin käynti karanteeniaikana dokumentoidusti. Karanteeniaika vähintään 42 vrk. Mikäli karanteenissa esiintyy sairauksien oireita, otetaan näytteitä ja selvitetään taudin syy.
5. Jos karanteenissa käytetty tuontispermaa tai siellä on tuontieläimiä, ETT:n tapauskohtaisten tuontisääntöjen lisäksi noudatettava näitä sääntöjä. Eläinlääkärin käynti on tehtävä kerran kuukaudessa karanteeniaikana.
6. Karanteenitilat pestään, desinfioidaan ja kuivatetaan erien välillä. Tilojen on oltava tyhjiillään vähintään 7 vrk erien välillä.
7. Karanteeni on kertatäyttöinen. Lastaustilaa ei vaadita.

Erityistasolle hakeutuminen

Kansallisen tason tila voi hakeutua erityistasolle lähettämällä liittymislomakkeen Sikavan terveydenhuoltoeläinlääkärille. Liittymislomakkeita on Sikavan nettisivuilla kohdassa ohjeet ja lomakkeet.

Tilan erityistasolle liittymisen edellytykset:

1. Tila on kuulunut kansalliselle tasolle vähintään vuoden ajan eikä tänä aikana ole ollut erityistilanteita. Uusi tila tai pitopaikka voi myös aloittaa suoraan liittymisvaiheesta, mikäli eläimet on hankittu yksinomaan erityistasolta.
2. Erityistasolla olevan tilan uusi pitopaikka voidaan hyväksyä erityistasolle ilman liittymisvaihetta, mikäli se täytetään tilan omilla erityistasolle kuuluvilla eläimillä. Jos erityistasolla oleva emakkorengas vaihtaa satelliittia, tulee uusi satelliittirakennus olla tyhjä, pesty ja desinfioitu ennen eläinten tuloa tilalle. Tilan voidaan tämän jälkeen hyväksyä erityistasolle ilman seuranta-aikaa.
3. Tilalta edellytetään puolen vuoden seurantajakso, jonka aikana:
 - eläinlääkäri tarkastaa tilan tautitilanteen vähintään 2 kk välein ja dokumentoi sen Sikavan terveydenhuoltokäyntilomakkeelle

- tila ei saa ostaa eläimiä muilta kuin toiselta erityistason tilalta
- seurantajakson aikana Sikavan asiantuntijaeläinlääkäri tekee tilalle ensimmäisen tautisuojauskatselmuksen. Katselmus on maksullinen ja maksusta määrää Sikavan johtoryhmä.
- seurantajakson aikana tehdään liittymisvaiheen tautitutkimukset, jotka ovat:

Porsasyskä	Emakkomäärä < 350 kpl	30 näytettä
	Emakkomäärä > 350 kpl	50 näytettä
PRRS		15 näytettä
Dysenteria		30 näytettä
Salmonella		Tutkimus alle 6 kk vanha

Eläinlääkäriin epäillessä näissä vaatimuksissa mainittuja tauteja, on tilalla ryhdyttävä asianmukaiseen näytteenottoon.

Mikäli tilalta on aiemmin todettu *Clostridium perfringens* tyyppi C, tulee rokotusten päättymisestä olla kulunut 2 vuotta ennen hyväksyntää erityistasolle.